

„Palčivého živlu zhoubný hněv.“ Obrozenské básně o živelných pohromách a jejich vztah ke kramářské písni

Abstrakt

Příspěvek se zabývá vztahem obrozenské poezie a kramářské písni. Z veršovaných skladeb, které měly blízko ke světské kramářské písni, jsou známy především práce Šebestiána Hněvkovského, jenž se v básních inspirovaných hrůzostrašnými příběhy a legendami pokusil o parodii jarmarečního zpěvu. Ve stejné době však nacházíme také texty odkazující ke kramářské produkci způsobem méně nápadným. V záplavě příležitostné poezie publikované v literárně-společenských časopisech první poloviny 19. století jsou zachyceny ojedinělé básně věnované historickým událostem, jako jsou živelné pohromy či požáry měst. Tam, kde volba mohla padnout na některý z publicistických žánrů, působí básnická díla, s důkladnou popisností reflektující aktuální dění v podobě zmíněných katastrof, poněkud nezvykle. Jako kdyby byla ohlasem po staletí fungujícího veršovaného zpravodajství. Znamená snad volba námětu, jaký je obvykle „vyhrazen“ kramářské písni, že autor básnického textu záměrně (či bezděky) převezme také některé její kompoziční postupy nebo výrazové prostředky? A do jaké míry lze exaltované líčení děje a zpravodajskou popisnost příležitostných básní ztotožnit s příznačnými rysy kramářské písni? Příspěvek se na tyto otázky pokusí odpovědět například na základě básně Jana Aloise Sudiprava Rettiga *Popsání ohně v městečku Kyšperku dne 3. května 1824* (Čechoslav 1824) nebo skladby s titulem *Věž plzenská bleskem strávená dne 6. unora 1835. Báseň složená od profesora Vojtěcha Sedláčka, a v plzenském divadle dne 22. unora b. r. deklamovaná od p. Böcka* (Česká včela 1835).